

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 23/2010-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 27. januára 2010 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. P. B., správcu konkurznej podstaty úpadcu M., a. s., F., O., a S. K., O., zastúpených advokátom JUDr. A. B., B., pre namietané porušenie ich základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a pre namietané porušenie základného práva S. K., O., na verejné prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohlo vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v konaní vedenom na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 31 Zm 84/00 a v konaní vedenom na Najvyššom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. 4 Obo 136/02 a sp. zn. 6 Obo 149/06 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. P. B., správcu konkurznej podstaty úpadcu M., a. s., F., a S. K., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 29. decembra 2008 doručená sťažnosť Ing. P. B., správcu konkurznej podstaty úpadcu M. a. s., F. (ďalej len „sťažovateľ v I. rade“), a S. K. (ďalej len „sťažovateľ v II. rade“; spolu ďalej len „sťažovatelia“), zastúpených advokátom JUDr. A. B., pre namietané porušenie ich základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a pre namietané porušenie základného práva sťažovateľa v II. rade na verejné prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v konaní vedenom na Krajskom súde v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 31 Zm 84/00 a v konaní vedenom na Najvyššom súde Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) pod sp. zn. 4 Obo 136/02 a sp. zn. 6 Obo 149/06.

2. Sťažovatelia v sťažnosti v podstatnom uviedli:

„Na základe návrhu na vydanie zmenkového platobného rozkazu zo dňa 13.8.2000 podaného na Krajský súd Bratislava sme si uplatnili nárok na vydanie zmenkového platobného rozkazu na čiastku 209 791 126,- Sk s príslušenstvom. Krajský súd v Bratislave dňa 30.10.2000 nášmu návrhu vyhovel. Proti zmenkovému platobnému rozkazu podali odporcovia – S., a. s., B. a S. G., a. s., V. námietky. Na základe námietok Krajský súd v Bratislave rozsudkom č. k. 31 Zm 84/00 zo dňa 8.4.2002 zmenkový platobný rozkaz voči odporcovi v I. rade zrušil v celom rozsahu a voči odporcovi v II. rade platobný rozkaz ponechal v celom rozsahu v platnosti. Voči tomuto rozsudku sme podali odvolanie dňa 30.5.2002 vo vzťahu k odporcovi v I. rade. Najvyšší súd SR rozsudkom č. k. 4 Obo 136/02 zo dňa 25.9.2003 potvrdil rozsudok Krajského súdu v Bratislave v napadnutej časti voči odporcovi v I. rade.

Dňa 2.10.2003 došlo k postúpeniu zmenkovej pohľadávky na sťažovateľa v II. rade – S. K., O. Dňa 6.10.2003 sme z tohto dôvodu navrhli zámenu účastníkov na strane navrhovateľa.

Sťažovateľ v I. rade ako aj sťažovateľ v II. rade sme podali dovolanie proti rozsudku Najvyššieho súdu SR s opätovným návrhom na zámenu účastníkov na strane navrhovateľa tak, že do konania vstúpi sťažovateľ v II. rade a vystúpi sťažovateľ v I. rade.

O dovolaní rozhodol Najvyšší súd SR rozsudkom č. k. 1 Obdo V 15/2004 tak, že rozsudok Najvyššieho súdu SR č. k. 4 Obo 136/02 zrušil a vec mu vrátil na nové konanie. Zároveň v odôvodnení rozsudku uviedol, že v odvolacom konaní bude potrebné vysporiadať sa s návrhom účastníkov na zámenu podľa § 92 Osp.

Napriek tomuto stanovisku Najvyšší súd SR v odvolacom konaní sa návrhom na zámenu účastníkov nezaoberal, s návrhom sa žiadnym spôsobom nevysporiadal a ďalej konal s pôvodným navrhovateľom, ktorý už v zmysle hmotného práva nebol v spore aktívne legitimovaný. Sťažovateľovi v II. rade tým súd odňal právo konať pred súdom. Bez vysporiadania sa s návrhom na zámenu účastníkov a teda nerešpektovaním názoru dovolacieho súdu, odvolací súd rozhodol tak, že rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 8.4.2002 potvrdil. Napriek nášmu návrhu na pripustenie dovolania súd dovolanie nepripustil. Podaním ústavnej sťažnosti máme preto jedinou možnosť obrany našich práv.“

K namietanému porušeniu základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy sťažovateľa uviedli:

„Na pojednávaní dňa 2.10.2008 rozhodoval Najvyšší súd SR v senáte zloženom z predsedu senátu - JUDr. J. Š. a členov senátu - JUDr. D. L. a JUDr. J. H. Táto skutočnosť vyplýva jednak zo zápisnice z pojednávania a jednak ju môžu potvrdiť účastníci konania, ktorí sudcov poznajú z iných pojednávanií konaných na Najvyššom súde SR. Napriek tejto skutočnosti v písomnom vyhotovení rozsudku sú uvedení konajúci sudcovia - predseda JUDr. J. Š. a členovia senátu JUDr. I. I. a JUDr. A. P. Vzhľadom na to, že rozhodovanie o odvolaní je zákonom stanovené ako rozhodovanie trojčlenného senátu a počas konania nedošlo k vylúčeniu sudcov, niektorí z uvedených členov nemohli byť zákonnými sudcami v predmetnom konaní...“

Najvyšší súd SR síce dňa 20.11.2008 vydal opravné uznesenie v zmysle § 164 Osp, v ktorom uviedol mená členov senátu, ktorí skutočne v spore na pojednávaní rozhodovali, avšak máme za to, že zmeny mien sudcov nie sú zrejmou chybou, ktorú možno odstrániť opravným uznesením. V uznesení sa zároveň uvádza, že opatrením predsedu Najvyššieho súdu SR č. Spr. 144/2005 bolo rozhodnuté, že predsedkyňu senátu nahradí JUDr. J. Š., čo tiež pokladáme za účelové. Tieto zmeny a pochybenia sme sa dozvedeli až po písomnom vypracovaní rozsudku, preto sme nemohli namietat' zaujatost' sudcov v zmysle § 14 Osp počas konania.

V nadväznosti na uvedené sme presvedčení, že zo strany Najvyššieho súdu SR došlo k hrubému porušeniu ústavného princípu, že nikoho nemožno odňať zákonnému sudcovi...“

K namietanému porušeniu základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a namietanému porušeniu základného práva sťažovateľa v II. rade na verejné prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy sťažovateľa uviedli:

„Dňa 2.10.2003, počas súdneho konania, po vyhlásení rozsudku Najvyššieho súdu SR č. k. 4 Obo 136/02 došlo k postúpeniu zmenkovej pohľadávky zo sťažovateľa v I. rade na sťažovateľa v II. rade – S. K., O. Dňa 6.10.2003 preto sme ako účastníci konania navrhli zámenu účastníkov na strane navrhovateľa v zmysle § 92 ods. 2 Osp.

Sťažovateľ v I. rade ako aj sťažovateľ v II. rade sme podali dovolanie proti rozsudku Najvyššieho súdu SR s opätovným návrhom na zámenu účastníkov na strane navrhovateľa tak, že do konania vstúpi sťažovateľ v II. rade a vystúpi sťažovateľ v I. rade.

O dovolaní rozhodol Najvyšší súd SR rozsudkom č. k. 1 Obdo V 15/2004 tak, že rozsudok Najvyššieho súdu SR č. k. 4 Obo 136/02 zrušil a vec mu vrátil na nové konanie. Zároveň v odôvodnení rozsudku uviedol, že v odvolacom konaní bude potrebné vysporiadať sa s návrhom účastníkov na zámenu podľa § 92 ods. 2 Osp.

Napriek tomuto stanovisku Najvyšší súd SR v odvolacom konaní sa návrhom na zámenu účastníkov nezaoberal, s návrhom sa žiadnym spôsobom nevysporiadal a ďalej konal s pôvodným navrhovateľom, ktorý už v zmysle hmotného práva nebol v spore aktívne legitimovaným. Sťažovateľovi v II. rade tým súd odňal právo konať pred súdom a porušil

tým jeho právo dané § 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a konal o jeho právach bez jeho účasti.“

V ďalšom texte sťažnosti sťažovatelia poukazujú na právne a skutkové otázky spojené s uplatňovaním koncentračnej zásady v zmenkovom konaní, vyplňovacím oprávnením, abstraktnosťou zmenkových vzťahov a zabezpečovacím charakterom zmenky. Ďalej v odôvodnení sťažnosti (avšak bez premietnutia tejto právnej argumentácie do petitu sťažnosti) namietajú porušenie rovnosti účastníkov konania a požadujú ochranu svojich investícií z pozície zahraničného zmenkového veriteľa.

3. V petite sťažnosti sa sťažovatelia domáhajú, aby ústavný súd sťažnosť prijal na ďalšie konanie a následne nálezom rozhodol tak, že v ich právnej veci vedenej na krajskom súde a neskôr na najvyššom súde ako odvolacom súde bolo porušené vo vzťahu k obidvom sťažovateľom „... základné právo, že nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi zaručené článkom 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základné právo na spravodlivé súdne konanie zaručené Ústavou Slovenskej republiky ako aj článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd“, a vo vzťahu k sťažovateľovi v II. rade „... bolo porušené právo, že každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom ... zaručené čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky“. Ďalej žiadajú ústavný súd, aby zrušil rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 6 Obo 149/06 z 2. októbra 2008 a aby vrátil vec najvyššiemu súde na ďalšie konanie a priznal im právo na náhradu trov konania.

II.

4. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy má každý právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru má každý právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

5. Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, nepripustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Ústavný súd pred rozhodnutím zaslal sťažnosť na vyjadrenie krajskému súdu, ako aj najvyššiemu súdu, pričom tieto súdy sa k nej písomne vyjadrili podaniami doručenými ústavnému súdu 25. augusta 2009, resp. 2. septembra 2009. Ústavný súd predbežne

prerokoval sťažnosť sťažovateľov na neverejnom zasadnutí senátu, pričom túto z ďalej uvedených dôvodov v celom rozsahu odmietol.

III.

6. Primárnou podmienkou na prijatie sťažnosti na ďalšie konanie a jej následné meritórne prerokovanie a rozhodnutie je existencia právomoci ústavného súdu o nej rozhodnúť. Ako totiž vyplýva z čl. 127 ods. 1 ústavy, právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu v prípade namietaného porušenia základných práv a slobôd (ľudských práv a základných slobôd) je iba subsidiárna, t. j. ústavný súd poskytuje ochranu len vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Iným súdom je pritom všeobecný súd, ktorý v rámci svojej ústavou a zákonom zverenej právomoci môže poskytnúť sťažovateľom ochranu pred namietaným porušením ich práv a slobôd. Ak takýto súd existuje, jeho právomoc predchádza právomoci ústavného súdu, ktorý z tohto dôvodu nemôže sťažnosť prijať na ďalšie konanie a meritórne o nej rozhodnúť (m. m. II. ÚS 130/02, III. ÚS 152/03).

7. Právomoc preskúmať napadnutý rozsudok krajského súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, mal v rámci riadneho inštančného postupu najvyšší súd v odvolacom konaní iniciovanom sťažovateľom v I. rade, čo vylučuje právomoc ústavného súdu. Preto ústavný súd z dôvodu nedostatku právomoci odmietol sťažnosť v časti smerujúcej proti postupu a rozsudku krajského súdu, aj keď je na mieste uviesť, že podstatné sťažnostné námietky sťažovateľov smerujú proti postupu najvyššieho súdu ako odvolacieho súdu.

8. Podstata sťažnostných námietok smerujúcich proti konaniu pred najvyšším súdom sa dá zhrnúť do týchto bodov:

- namietaný postup najvyššieho súdu ako odvolacieho súdu, ktorý po zrušení rozsudku dovolacím súdom a vrátení veci na ďalšie konanie nerozhodol o návrhu na zmenu účastníkov konania na strane žalobcu,
- namietané porušenie práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi, ktoré vidia sťažovatelia v tom, že v záhlaví rozsudku najvyššieho súdu ako odvolacieho súdu

z 2. októbra 2008 bolo uvedené iné zloženie senátu, ako bolo jeho reálne zloženie na pojednávaní, na ktorom došlo k vyhláseniu rozsudku,

- namietané porušenie práva na spravodlivé súdne konanie spočívajúce v tvrdenom nerešpektovaní ustanovení zmenkového práva (hmotného aj procesného) postupom a rozsudkami krajského súdu a najvyššieho súdu.

9. Ústavný súd predovšetkým uvádza, že procesné postavenie sťažovateľov v konaní pred všeobecnými súdmi bolo diametrálne odlišné. Kým sťažovateľ v I. rade bol účastníkom konania v procesnom postavení žalobcu a takto s ním aj všeobecné súdy konali, sťažovateľ v II. rade účastníkom konania nebol, ale sa účastníkom konania stať chcel a prejavil tomu zodpovedajúcu procesnú iniciatívu. Po návrhu sťažovateľa v I. rade na zmenu účastníkov podľa § 92 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku sťažovateľ v II. rade vyjadril svoj súhlas so vstupom do konania na strane žalobcu podľa § 92 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku. Sťažovateľ v II. rade však nebol účastníkom konania, čo konštatoval o. i. aj najvyšší súd ako dovolací súd v rozsudku z 29. marca 2006, a ani najvyšší súd ako odvolací súd v konaní po zrušení rozsudku dovolacím súdom s ním ako s účastníkom nekonal. Z takéhoto rozdielného procesného postavenia sťažovateľov vyplýva aj nutnosť túto rozdielnosť v konaní pred ústavným súdom rešpektovať. Rovnako ústavný súd nemohol nezohľadniť hmotnoprávnu skutočnosť spočívajúcu v zmene osoby veriteľa pohľadávky zo zmenky, ktorá bola predmetom konania pred všeobecnými súdmi v dôsledku jej postúpenia zo sťažovateľa v I. rade na sťažovateľa v II. rade, pričom táto skutočnosť bola zhodne tvrdená sťažovateľom v I. rade (pôvodným veriteľom) a sťažovateľom II. rade (novým veriteľom). Postúpením tejto pohľadávky sťažovateľ v I. rade prestal byť veriteľom žalovanej pohľadávky, ktorým sa stal sťažovateľ v II. rade, k čomu sťažovatelia v sťažnosti zhodne uviedli, že sťažovateľ I. rade „v zmysle hmotného práva nebol (po postúpení pohľadávky, pozn.) v spore aktívne legitimovaným“.

10. K namietanému porušeniu označených práv sťažovateľa v I. rade postupom a rozsudkom najvyššieho súdu ako odvolacieho súdu z 2. októbra 2008 ústavný súd uvádza: Z odôvodnenia sťažnosti nemožno vyvodiť, že námietkou proti

nerozhodnutiu o návrhu na zmenu účastníkov konania podanou sťažovateľom v I. rade sa má odôvodniť zásah do práv sťažovateľa v I. rade. Z podstaty veci to ani nie je možné, pretože v tejto súvislosti sa môže cítiť poškodený na svojich právach len sťažovateľ v II. rade, vo vzťahu ku ktorému aj táto sťažnostná námietka bola uplatnená.

11. Prvotný pohľad na túto sťažnostnú námietku vo vzťahu k sťažovateľovi v II. rade môže signalizovať jej právnu relevanciu. Ako však vyplýva z doterajšej judikatúry ústavného súdu, tak ústava, ako aj dohovor chránia práva konkrétne a účinné, teda nie práva teoretické a iluzórne (m. m. I. ÚS 5/02). V konaní o sťažnosti takto ústavný súd poskytuje ochranu porušeným právam v prípade, ak sú tieto konkrétne a reálne, a nie v prípade, ak majú iba teoretický význam. Z obsahu spisu krajského súdu vyplýva, že najvyšší súd prvýkrát potvrdil rozsudok krajského súdu v napadnutej časti rozsudkom sp. zn. 4 Obo 136/02 vyhláseným na pojednávaní 25. septembra 2003. Návrh na zmenu účastníkov konania na strane žalobcu, ako aj súhlas sťažovateľa v II. rade so vstupom do konania boli najvyššiemu súdu doručené 15. októbra 2003, teda potom, ako najvyšší súd na pojednávaní 25. septembra 2003 potvrdil rozsudok krajského súdu o zrušení zmenkového platobného rozkazu vo vzťahu k žalovanému v I. rade a svojim rozsudkom bol v zmysle § 156 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku viazaný. Bez ohľadu na tvrdené hmotnoprávne zmeny v osobe veriteľa pohľadávky zo zmenky bol teda reálny právny stav taký, že najvyšší súd ako odvolací súd potvrdil zrušenie zmenkového platobného rozkazu voči žalovanému v I. rade. Inak povedané, najvyšší súd zhodne s krajským súdom konštatoval nemožnosť uplatňovania práv na plnenie zo zmenky voči žalovanému v I. rade. Na dôvodnosti a vecnej správnosti rozsudku najvyššieho súdu potvrdzujúceho zrušenie zmenkového platobného rozkazu voči žalovanému v I. rade nič nezmenil ani rozsudok najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu, ktorý zrušil rozsudok z 25. septembra 2003 len pre porušenie povinnosti odvolacieho súdu odročiť pojednávanie nariadené na 25. september 2003 z dôvodu ospravedlnenia sa právneho zástupcu sťažovateľov. Ak následne najvyšší súd ako odvolací súd nerozhodol o návrhu na zmenu účastníkov konania, tento jeho postup síce môže znamenať opomenutie pokynu dovolacieho súdu, v okolnostiach prípadu je však bez ústavnoprávnej relevancie. Ani takéto rozhodovanie totiž nemohlo byť spôsobilé privodiť zmenu právneho postavenia sťažovateľa v II. rade ako veriteľa pohľadávky zo

zmenky voči žalovanému v I. rade. Napokon správnosť právneho záveru krajského súdu o zrušení zmenkového platobného rozkazu voči žalovanému v I. rade (bez ohľadu na osobu veriteľa) opätovne potvrdil najvyšší súd rozsudkom z 2. októbra 2008. Preto bolo potrebné aj vo vzťahu k sťažovateľovi v II. rade túto sťažnostnú námietku považovať za zjavne neopodstatnenú, čo bolo dôvodom odmietnutia sťažnosti v tejto časti.

12. Pokiaľ ide o námietku odňatia zákonnému sudcovi spočívajúcu v tom, že v záhlaví rozsudku najvyššieho súdu ako odvolacieho súdu z 2. októbra 2008 bolo uvedené iné zloženie senátu, než bolo jeho reálne zloženie na pojednávaní, na ktorom došlo k vyhláseniu rozsudku, uplatnenú vo vzťahu k sťažovateľom, ústavný súd uvádza:

Predovšetkým táto tvrdená námietka zakladá dovolací dôvod [§ 241 ods. 2 písm. a) Občianskeho súdneho poriadku] a súčasne prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. g) Občianskeho súdneho poriadku, keďže ju možno subsumovať pod tam uvedené nesprávne obsadenie súdu. Sťažovateľ v I. rade teda ako účastník konania pred všeobecnými súdmi mohol túto argumentáciu uplatniť v dovolacom konaní, pričom však z obsahu sťažnosti nemožno vyvodiť, či podal dovolanie proti rozsudku najvyššieho súdu z 2. októbra 2008, ktorého prípustnosť by založil na nesprávnom obsadení odvolacieho súdu podľa § 237 písm. g) Občianskeho súdneho poriadku. Ak sťažovateľ nevyužil tento mimoriadny opravný prostriedok na ochranu svojich práv v systéme všeobecného súdnictva, sťažnosť nie je prípustná (§ 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde), čo je dôvodom na jej odmietnutie ústavným súdom v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Dôvodom na odmietnutie sťažnosti sťažovateľa v I. rade v tejto časti je však aj jej zjavná neopodstatnenosť (body 13 a 14 odôvodnenia tohto uznesenia).

13. Iná je situácia u sťažovateľa v II. rade, ktorý nebol účastníkom konania pred všeobecnými súdmi, a preto námietku spojenú s nesprávnym obsadením odvolacieho senátu v dovolaní uplatniť nemohol (dovolanie môže podať účastník konania). Námietku o odňatí zákonnému sudcovi však ústavný súd po oboznámení sa s obsahom spisu doručeného krajským súdom hodnotí ako nedôvodnú. Predovšetkým samotní sťažovatelia v texte sťažnosti uvádzajú, že ich advokát sa zúčastnil pojednávania na odvolacom súde 2. októbra

2008, na ktorom došlo aj k vyhláseniu rozsudku, pričom senát rozhodoval v zložení: predseda senátu - JUDr. J. Š. a členovia senátu - JUDr. D. L. a JUDr. J. H.. Najvyšší súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti v tejto časti uviedol: „*Je pravdou, že v písomnom vyhotovení rozsudku boli ako členovia senátu uvedení JUDr. A. P. a JUDr. I. I., hoci vo veci nerozhodovali, ale vec rozhodol senát v zložení predseda senátu JUDr. J. Š. a členovia senátu JUDr. D. L. a JUDr. J. H. Tento zjavný omyl bol napravený vydaním opravného uznesenia z 20. novembra 2008. Ide o učebnicový postup podľa ust. § 164 v spojení s § 211 ods. 2 OSP. Toto pochybenie má logické vysvetlenie, keďže sudkyne JUDr. P. a JUDr. I. sú podľa rozvrhu práce členkami senátu JUDr. Š. V namietanej veci JUDr. Š. však nerozhodoval vec patriacu do jeho senátu, ale zastupoval vylúčenú predsedníčku senátu JUDr. M., a to na základe opatrenia predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 1. júna 2006. Podľa nášho názoru, vo veci rozhodli zákonní sudcovia, vrátane predsedu senátu.*“

14. Tieto tvrdenia najvyššieho súdu zodpovedajú obsahu spisu a ústavný súd k tomu len stručne dodáva:

Platná právna úprava civilného procesu v čase konania vo veci sťažovateľov pripúšťala, aby najvyšší súd bol odvolacím a zároveň dovolacím súdom (§ 10 ods. 2 a § 10a ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku). O dovolaniach proti rozhodnutiam najvyššieho súdu ako odvolacieho súdu rozhoduje iný senát tohto súdu, pričom je vylúčené, aby sudcom v odvolacom senáte bol sudca, ktorý bol členom dovolacieho senátu najvyššieho súdu (§ 14 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku). Presne táto situácia nastala v právnej veci, ktorá je predmetom tejto sťažnosti, keď JUDr. A. M., ktorá bola členkou dovolacieho senátu bola ex lege vylúčená z rozhodovania v odvolacom senáte najvyššieho súdu po zrušení jeho rozsudku dovolacím senátom najvyššieho súdu a z rovnakého dôvodu bola vylúčená aj zastupujúca predsedníčka senátu JUDr. M. F. Predseda najvyššieho súdu opatrením z 1. júna 2006, ktoré je súčasťou spisu, rozhodol podľa § 15 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku a podľa rozvrhu práce najvyššieho súdu na rok 2006 o pridelení tejto veci zastupujúcemu predsedovi iného senátu, ktorý vec vybaví (rozumej rozhodne) ako člen senátu 6O. Z toho vyplýva, že JUDr. J. Š. vec v odvolacom konaní nerozhodoval ako predseda „svojho“ senátu, ale ako opatrením predsedu najvyššieho súdu v súlade s

rozvrhom práce určený zastupujúci predseda v inom senáte, keďže tak jeho predsedníčka, ako aj ju zastupujúca predsedníčka boli ex lege z rozhodovania vylúčené. Následne JUDr. J. Š. v senáte spolu s JUDr. J. H. a JUDr. D. L. vec rozhodli rozsudkom na pojednávaní 2. októbra 2008, čo umožňuje ústavnému súdu uzavrieť, že vec rozhodovali zákonní sudcovia. Podľa judikatúry ústavného súdu je zákonným sudcom tak sudca určený v súlade s rozvrhom práce, ako aj sudca, ktorému bola vec pridelená na rozhodnutie z dôvodu vylúčenia iného sudcu (m. m. II. ÚS 118/02, II. ÚS 119/02). Ak následne v písomnom vyhotovení rozsudku došlo omylom k uvedeniu nesprávneho zloženia senátu, pričom táto chyba bola napravená postupom podľa § 164 Občianskeho súdneho poriadku, nemohlo to mať žiaden vplyv na zákonné zloženie odvolacieho senátu, a to aj vzhľadom na to, že aj sťažovatelia v sťažnosti nerozporujú zloženie senátu, ktorý vec pojednával a rozsudkom 2. októbra 2008 aj rozhodol. Preto ústavný súd sťažnosť v tejto časti vo vzťahu k sťažovateľovi v II. rade odmietol ako zjavne neopodstatnenú, keďže pri predbežnom prerokovaní nezistil možnosť porušenia označeného základného práva, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (II. ÚS 101/03 alebo IV. ÚS 136/05).

15. K namietanému porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru spočívajúcemu v tvrdenom nerešpektovaní ustanovení zmenkového práva (hmotného aj procesného) postupom a rozsudkami krajského súdu a najvyššieho súdu ústavný súd uvádza:

Súčasťou stabilizovanej judikatúry ústavného súdu je aj doktrína možných zásahov ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov vo veciach patriacich do ich právomoci. Predovšetkým ústavný súd pripomína, že je nezávislým súdnym orgánom ústavnosti (čl. 124 ústavy). Vo vzťahu k všeobecným súdom nie je prieskumným súdom ani riadnou či mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. I. ÚS 19/02, I. ÚS 31/05) a nemá zásadne ani oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (m. m. II. ÚS 21/96, II. ÚS 134/09). Ústavný súd v tejto súvislosti vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nemôže zastupovať

všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Sú to teda všeobecné súdy, ktorým ako „*pánom zákonov*“ prislúcha chrániť princípy spravodlivého procesu na zákonnej úrovni. Táto ochrana sa prejavuje aj v tom, že všeobecný súd odpovedá na konkrétne námietky účastníka konania, keď jasne a zrozumiteľne dá odpoveď na všetky kľúčové právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Ústavný súd už opakovane uviedol (napr. II. ÚS 13/01, I. ÚS 241/07), že ochrana ústavou, prípadne dohovorom garantovaných práv a slobôd (resp. ústavnosti ako takej) nie je zverená len ústavnému súdu ale aj všeobecným súdom, ktorých sudcovia sú pri rozhodovaní viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 ústavy a zákonom (čl. 144 ods. 1 ústavy). V súvislosti so sťažnosťami namietajúcimi porušenie základných práv a slobôd rozhodnutiami všeobecných súdov už ústavný súd opakovane uviedol, že jeho úloha pri rozhodovaní o sťažnosti pre porušenie práva na súdnu ochranu rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov súdnej interpretácie a aplikácie zákonných predpisov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, resp. či nie sú arbitrárne s priamym dopadom na niektoré zo základných ľudských práv (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05, I. ÚS 241/07).

16. Z týchto hľadísk ústavný súd preskúmal rozhodnutie najvyššieho súdu z 2. októbra 2008 a zistil tieto skutočnosti: Najvyšší súd v odôvodnení rozsudku odkázal na podrobné právne a skutkové dôvody rozsudku krajského súdu, ktoré vyplývajú zo správneho hodnotenia dôkazov a ktoré si najvyšší súd ako odvolací súd osvojil, a taktiež odkázal na dôvody rozsudku najvyššieho súdu z 25. septembra 2003, čo korešponduje aj s judikatúrou štrasburských orgánov ochrany práv (García Ruiz proti Španielsku z 21. januára 1999). Podľa ústavného súdu sú závery najvyššieho súdu (v spojení so závermi krajského súdu) zrozumiteľné, dostatočne odôvodnené a rešpektujúce osobitosti zmenkovo-právnych vzťahov. Taktiež výklad a aplikácia relevantných ustanovení zákona o zmenkách a šekoch vykazuje znaky logického výkladu rešpektujúceho požiadavku na ústavne konformný výklad zákonov (čl. 152 ods. 4 ústavy). Samotná skutočnosť, že sťažovatelia sa s právnym názorom všeobecných súdov v ich právnej veci nestotožňujú,

nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť ich právny názor svojím vlastným (m. m. II. ÚS 134/09, I. ÚS 417/08). Všeobecné súdy sa dostatočne zaoberali všetkým podstatnými námietkami sťažovateľov a tieto vyhodnotili spôsobom, ktorý zodpovedá zákonným požiadavkám na odôvodnenie rozsudku (§ 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku). O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu predmetný právny výklad najvyššieho súdu (v spojení s rozsudkom krajského súdu a predchádzajúcim rozsudkom najvyššieho súdu) takéto nedostatky nevykazuje, a preto konštatuje, že ním nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva sťažovateľov na spravodlivé súdne konanie.

17. Ďalšie sťažnostné námietky súviseli s tvrdeným porušením rovnosti účastníkov a týkali sa aj obáv o majetok sťažovateľov (ochrana investícií), keď sťažovatelia tvrdili, že súdy sa „*nevyrovnali s otázkou zabezpečenia návratnosti tejto investície zahraničnému investorovi*“, z čoho sťažovatelia nepriamo vyvodzujú zásah do ich práva pokojne užívať majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k dohovoru. Tieto sťažnostné námietky sa však neprejavili v petite sťažnosti, kde sťažovatelia kvalifikovane zastúpení advokátom nežiadali, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie základného práva na rovnosť v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a práva pokojne užívať majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k dohovoru. Podľa § 50 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť adresovaná ústavnému súdu musí okrem iného obsahovať aj výslovné označenie základných práv a slobôd, ktoré sa podľa sťažovateľa porušili, pričom v súlade s § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je ústavný súd v zásade viazaný návrhom na začatie konania (teda aj sťažnosťou). Zákonná požiadavka viazanosti návrhom platí zvlášť pre návrh výroku rozhodnutia ústavného súdu, teda petit sťažnosti, kde sťažovateľ formuluje výrok rozhodnutia ústavného súdu, ktorého sa domáha (m. m. III. ÚS 166/02). Keďže sa sťažovatelia v petite sťažnosti nedomáhali vyslovenia porušenia týchto práv, týmito sťažnostnými námietkami sa ústavný súd bližšie zaoberať nemohol.

18. Zo všetkých uvedených dôvodov ústavný súd sťažnosť sťažovateľov v celom rozsahu odmietol už pri jej predbežnom prerokovaní, keďže nezistil možné porušenie označených práv, ktoré by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie. Keďže došlo k odmietnutiu sťažnosti, ústavný súd sa nezaoberal ďalšími návrhmi sťažovateľov (návrh na zrušenie rozsudku najvyššieho súdu a vrátenie veci na ďalšie konanie, náhrada trov konania), pretože tieto sú viazané na to, že ústavný súd sťažnosti vyhovie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. januára 2010